

УДК 349.2

**ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРИЗНАЧЕННЯ КЕРІВНИКА
ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
НА ПРИКЛАДІ ОДНОГО ІЗ ВНЗ ХАРКОВА**

Чепела С. П.,

*начальник відділу кадрів
Харківського національного
університету радіоелектроніки*

Відповідно до ст. 42 Закону України «Про вищу освіту», яка регламентує обрання, призначення та звільнення з посади керівника вищого навчального закладу, перед укладанням контракту із кандидатом на посаду ректора (керівника) вищого навчального закладу обов'язково проводиться конкурс.

Розглянемо деякі особливості обрання ректора на прикладі одного із вищих навчальних закладів м. Харкова. Мова піде про Харківський національний університет радіоелектроніки, де після смерті у вересні 2013 року ректора університету М. Ф. Бондаренка більше трьох років точилася боротьба за пост керівника університету. Зупинимось на практичних моментах цього процесу упродовж 2016 року, учасником якого був автор.

У листопаді 2015 року Міністр освіти і науки своїм наказом на посаду тимчасово виконуючого обов'язки ректора Харківського національного університету радіоелектроніки призначає громадянина Р, який до призначення на цю посаду упродовж місяця працював на посаді проректора з науково-педагогічної роботи НТУ «ХПІ», а до того 3 роки очолював Харківський комп'ютерно-технологічний коледж ХПІ. При цьому п. 4 ст. 42 Закону України «Про вищу освіту» передбачає, що засновник новоутвореного вищого навчального закладу призначає виконувача обов'язків керівника вищого навчального закладу, але не більш як на шість місяців. При цьому посада т.в.о. ректора не передбачена ні Законом про вищу освіту, ні Кодексом законів України про працю, ні класифікаторами професій. Стаття 42 Закону України «Про вищу освіту» визначає лише вимоги до кандидата на посаду ректора, процедуру обрання та граничний строк перебування виконуючим обов'язки керівника вищого навчального закладу, але не більше як шість місяців (для новоутворених вищих навчальних закладів). На момент призначення громадянина Р університет відсвяткував своє 85-річчя із дня створення, у вищевказаного громадянина був відсутній 10-ти річний стаж науково-педагогічної роботи як того вимагає п. 1 ст. 42 Закону України «Про вищу освіту».

На моє запитання по телефону у тодішнього керівництва Департаменту кадрового забезпечення Міністерства освіти і науки України щодо призначення його тимчасово виконуючим обов'язки, а не виконуючим обов'язки, як передбачено законом, мені пояснили, що вони не бачать різниці між цими поняттями і вносити зміни до наказу про призначення ніхто не буде. А головною помилкою, на мій погляд, було те, що при призначенні жодного посилання про призначення його до проведення виборів ректора не було. Формулювання наказу було наступне: «Призначити тимчасово виконуючим обов'язки ректора Харківського національного університету радіоелектроніки Р..., 25 листопада 2015 року. Підстава: заява Р. від 24.11.2015». Жодних слів про його призначення на посаду до проведення процедури виборів ректора чи на певний визначений термін не було. У подальшому ця ситуація громадянином Р (його адвокатами) була використана як намагання трактувати призначення т.в.о. ректора на безстроковий термін.

Через три тижні після свого призначення громадянин Р у порушення ст. 46 Кодексу законів про працю України відсторонив на 4 місяці від виконання посадових обов'язків 4-х проректорів університету. Щодо цього є рішення судових органів про незаконність відсторонення від посад проректорів університету.

У лютому 2016 року ним були скорочені три посади проректорів університету, а саме проректора з науково-педагогічної роботи, проректора з наукової роботи та проректора з міжнародного співробітництва, і введена замість 3-х посад проректорів посада першого проректора. Тобто вищий навчальний заклад 4 рівня акредитації позбавили проректорів, що опікуються освітнім процесом та наукою!

У березні 2016 року три проректори університету, які обіймали вищевказані скорочені посади, були звільнені з достроковим розірванням контрактів, термін дії яких ще не збіг, з підстав, передбачених контрактом, у зв'язку із невиконанням умов, викладених у певних пунктах контракту за п. 8 частини першої статті 36 Кодексу законів про працю України.

Також були порушені інші трудові права звільнених проректорів, їм було відмовлено у переведенні як основне місце роботи на посади професорів кафедр, де вони перебували як сумісники. Ці дії були спрямовані на недопущення звільнених проректорів у виборах ректора університету та дискредитацію їх як особистостей.

У травні 2016 року проводились вибори ректора ХНУРЕ. За результатами першого туру виборів жоден із кандидатів не набрав більше 50 % голосів від загальної кількості виборців. Також два кандидати зайняли друге місце з однаковою кількістю голосів. Виконати норму із включенням до бюлетеню для голосування у другому турі двох кандидатів, набравши максимальну кількість голосів, виявилось неможливим. Незважаючи на письмовий запит

комітету з організації та проведення виборів ректора ХНУРЕ, Міністерство освіти і науки України не надало роз'яснень щодо ситуації з виборчим процесом. Після закінчення семи днів, як того вимагає постанова Кабінету Міністрів України від 5 грудня 2014 року № 726 «Деякі питання реалізації статті 42 Закону України «Про вищу освіту», якою були затверджені Методичні рекомендації щодо особливостей виборчої системи та порядку обрання керівників вищого навчального закладу, оргкомітет був вимушений констатувати, що вибори ректора Харківського національного університету радіоелектроніки у травні 2016 року не відбулись.

13 червня 2016 року МОН України видає наказ про оголошення конкурсу на заміщення посади ректора ХНУРЕ, комітет з організації та проведення виборів ректора ХНУРЕ на своєму засіданні від 13 жовтня 2016 року прийняв рішення не передавати списки виборців виборчій комісії у зв'язку з тим, що, на думку одного із членів оргкомітету, виписки із протоколів зі списками виборців від студентів не були сформовані на підставі Положення про порядок обрання представників з числа студентів, що мають право брати участь у виборах ректора, хоча на засіданнях оргкомітету навесні 2016 року повністю аналогічна ситуація трактувалась на користь проведення виборів. Таке рішення було прийняте через відсутність науково-педагогічного стажу більше 10 років у керівника університету (на той час) Р, якого Міністерство не допустило до участі у виборчому процесі.

14 листопада 2016 року, відповідно до рішення Київського районного суду м. Харкова від 30.09.2016, Міністерством додатково внесено у якості претендента на посаду ректора університету кандидата технічних наук, доцента Р. Судом зараховано його науково-педагогічний стаж під час його роботи в Соломоновому університеті на посаді професора на громадських засадах, тобто без відрахувань до Пенсійного фонду України.

15 грудня 2016 року відбулись вибори ректора університету, де в першому турі, завдяки об'єднанню кандидатів на посаду ректора, перемогти отримав один із кандидатів – опонентів громадянина Р.

Враховуючи всі обставини, які виникали під час організації та проведення виборів ректора університету, вважаю за доцільне внесення доповнень до п. 50 Методичних рекомендацій щодо особливостей виборчої системи та порядку обрання керівника вищого навчального закладу, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 5 грудня 2014 року № 726 «Деякі питання реалізації статті 42 Закону України «Про вищу освіту» у частині можливості проведення проміжного туру виборів при наявності у другого і третього претендента однакової кількості голосів.

Також внесення до п. 1 ст. 42 Закону України «Про вищу освіту» обов'язкової наявності у претендента на заміщення посади керівника вищого навчального закладу *страхового* стажу роботи на посадах науково-педагогічних працівників не менш як 10 років.